

› Fokker van het Jaar

Jan Schep

Fokker van het Jaar Jan Schep en Jannette met hun trots: de eigen gefokte Topsportmerrie Gardenia HBC.

Niets vermoedend volgt Jan Schep op de Nationale Tuigpaardendag het programma als de Fokker van het Jaar bekend wordt gemaakt. "Ja, en dan hoor je ineens je naam. Een volkomen verrassing, het overviel me. In die rol zag ik mezelf nooit, maar het is een geweldige eer. Ik zie het als een oeuvreprijs. Mijn vrouw Jannette en ik zijn zeer dankbaar dat wij deze prijs mochten ontvangen", zegt de grondlegger van de Tuigpaardendag, de man die zo gigantisch veel voor de tuigpaardenfokkerij- en sport heeft betekend en dat nog steeds doet.

Tekst: DINI BROUWER — Beeld: JACOB MELISSEN

Sabrina, de grootmoeder van Gardenia HBC, wordt met Henk Hammers viermaal Topsportmerrie.

“Kom maar niet zo heel vroeg, ik moet nog eerst naar de koeien”, zegt Schep. Tegen tien schuiven we aan bij Jan Schep op de HBC Stal in Boyl waar zijn paarden staan en waar hij meestal in het weekend is. De familie Schep woont in Bergambacht. Naast zijn HBC Stal staat het melkveebedrijf met 500 melkkoeien en even verderop is

het fokveebedrijf die beide deel uitmaken van zijn omvangrijke Schep-imperium gevestigd in Schoonhoven. “Maar ik ben aan het afbouwen”, gaat de 71-jarige Schep verder. En hij heeft wat af te bouwen! “Mijn zoon Johan zwaait nu de scepter over alle bedrijven van de Schep Groep en dat doet hij goed”, licht Jan Schep toe. “Maar hij geeft niets om paarden.”

Jan Schep naast zijn legendarische concourstoppers Dietlof (v.Pygmalion) en Sebastiaan (v.Hoogheid).

Makelaarsimperium

Als Jan Schep 18 jaar is wordt hem duidelijk dat zijn broer het ouderlijk gemengd bedrijf in Berkenwoude voort zal zetten en hij een baan moet zoeken. Hij ontmoet iemand die in Utrecht werk voor hem heeft. “Ik naar Utrecht. Ik dacht bij een autohandelaar te komen, blijkt het een handelaar in huizen. Nu heet dat makelaar, maar daar had ik nog nooit van gehoord.” De ambitieuze Jan wordt aangenomen om huren op te halen. “Daar stond een bepaalde tijd voor, maar ik deed het sneller. In de tijd die ik over had, begon ik wat in huizen te doen. Een kleine twee jaar later ben ik voor mezelf begonnen”, licht Jan Schep het ontstaan van zijn huidige makelaarsimperium toe. Jan koopt een boerderij in Bergambacht en wil een paard op stal. Dat zit in zijn genen, zijn vader fokte met de Simaire-stam,

een nog steeds in zowel de tuigpaard- als in de rijpaardrichting succesvolle stam. “Mijn eerste paard was een bonte, ik wilde iets op stal.” In 1968 koopt hij Rolaf, zijn eerste echte tuigpaard dat Piet Bongers voor hem uitbrengt. Bongers en Hein Oskam leren Jan de kneepjes van het tuigen en in 1971 geeft hij op het concours in Bennekom zijn visitekaartje af: Jan laat de gehele gevestigde orde achter zich en wint met Rolaf, wordt derde met Goudster en wint de tweespanrubriek. Zijn spider maakt hij zelf en op de laadbak van zijn vrachtwagen staat Bolletje Eierbeschuit. “Ja, we deden alles zelf.” Schep gaat na die euforie helemaal ‘los in tuigpaarden’. Nu, 50 jaar later, winnen zijn tuigers nog altijd.

Uit Cithilda (r) fokt Jan Schep de goedgekeurde hengst Image HBC die nu zijn sportcarrière als ruïn voorziet.

Bovenkamer

Schep gaat ook hengsten opfokken en in 1971 wordt Jonker Oregon (Oregon x Adriaan) zijn eerste goedgekeurde hengst. In 1973 worden dat er vier. “Daar kon ik een mooi stuk land van kopen”, zegt Schep die inmiddels ook makelaar in grond is. In totaal krijgt Schep zo’n kleine honderd hengsten goedgekeurd, buiten de rijpaardhengsten om. Meestal koopt Jan ze als veulen bij de fokker en die zien hem dan

“Een tuigpaard moet gaan zitten en zich dragen vanuit de achterhand, dat is heel wat anders dan gedragen gaan.”

NAKOMELINGEN SABRINA

- › Incredible HBC (v.Aron HBC) 17 WP
- › Huron HBC (v.Crescendo HBC)
- › Carina ster PROK (v.Wodka HBC)
- › Berino HBC (v.Stuurboord) 295 WP
- › Zabrina HBC keur (v.Larix) 43 WP L1 Dr.

ook graag op hun erf. Jan geeft de handel een boost, de kleine fokker, waar hij altijd voor opkomt, vaart er wel bij. “Maar er vielen ook heel wat veulens af, hoor. Je koopt een veulen met verstand en gevoel, maar dat enthousiast rondom de moeder dansende veulen kan nog alle kanten op. Zijn genetische tekortkomingen zie je later pas. En: een tuigpaard presteert met de bovenkamer en hoe die werkt, weet je pas op het concoursveld.” Zijn paarden krijgen meestal het achtervoegsel HBC, inmiddels een gerenomeerd handelsmerk in de paardenwereld. HBC staat voor Handels- en Beleggings Combinatie, een format dat Jan Schep met een aantal mensen in 1970 oprichtte. “Maar mijn compagnons zijn er niet meer. HBC, dat ben ik nu in feite alleen.”

Vernieuwer

Met zijn hengsten levert Schep een geweldig waardevolle bijdrage aan de fokkerij. Schep ziet de titel Fokker van het Jaar dan ook in dat licht. Met het opfokken van vernieuwer Renovo (Hackney-hengst Cambridge Cole x Humanist) bewijst Schep de fokkerij misschien wel de grootste dienst, hoewel dat wel een story op zich is. Schep koopt Renovo ongezien bij zijn fokker Van de Berg in Gouda waar een groot

Al meer dan 50 jaar brengt Jan Schep hengsten voor, deze fraaie bruine (Delviro HBC x Patijn x Renovo) staat nu in de startblokken voor de hengstenkeuring.

aantal paarden te koop is. “Die kocht ik en daar was ook Linda, een dochter van Humanist en haar hengstveulen van Cambridge Cole bij. Die deed ik bij iemand op de wei, maar ik moest het stel weer ophalen: Renovo deed alles wat niet mocht. Bij ons op stal voerde mijn vrouw hem uit de hand om hem maar mak te krijgen. Op de afstammelingenkeuring van Cambridge Cole zei Henk van Wessel tegen mij: ‘Dat jij als gerenomeerd fokker met zo’n konijn komt!’ Maar dat is uitgepraat hoor”, lacht Schep.

Jan wordt de moeilijke Renovo een beetje zat en verkoopt hem gedeeltelijk aan de eerste de beste die belangstelling toont en dat is Gijs van Ginkel. “Gijs kocht hem voor de helft en wij togen met de driejarige Renovo naar de hengstenkeuring. Renovo kon goed bewegen en hij werd aangewezen. Maar na tien dagen Ermelo belde trainingsleider Ruiterkamp: Renovo was niet in te spannen, hij sloeg. Ik vroeg: ‘Rijd je hem dan niet onder het zadel? Dat doen wij weleens.’ Ja, ik moest toch wat zeggen! Tuigpaarden onder het zadel: nee, daar hadden ze nog nooit van gehoord. Renovo accepteerde dat en gaf zich over.” Schep verkoopt hem na goedkeuring aan Henk van Tuijl. “Ik moest hem thuis voorrijden. Zoals hij daar bij ons langs dat water ging, zo heb ik hem nooit weer gezien. Ik kon er heel veel land voor kopen!” Jan kan niet analyseren waar Renovo het extreme van heeft en waar vervolgens weer zijn fokkracht vandaan komt. “Het moet komen van Cambridge Cole, die kon strooien. F1-producten als Renovo kunnen extreem zijn, extreme paarden komen altijd uit een onverwachte hoek, het zijn toevalsproducten, die zijn niet te analyseren.” Renovo is een van de meest invloedrijkste hengsten in de fokkerij geworden. 17 zonen en 34 kleinzonen kreeg hij goedgekeurd. Een bijzonder intelligente en brutale hengst met veel aanleg als tuigpaard, aldus het verrichtingsrapport.

Ander bloed

De vooruitstrevende Schep wil ander bloed in de fokkerij en importeert samen met Driekus Vonk uit Amerika de American Saddlebred-hengst Immigrant. Met name zijn zoon Marvel (uit Heidebloem keur pef van Proloog, fokker G. Hermanussen uit Beers) heeft goed werk verricht. Uit Zuid-Afrika haalt Schep de Hackney-hengst Morocco Field Marshall die ook enkele opvallende nazaten levert. Schep: “Ik blijf het een

gemiste kans vinden dat de Morocco-zoon Elburg niet is goedgekeurd, mede omdat hij uit een goede stam komt." Schep wil dat wel graag genoteerd hebben. Cees van Dijk fokte tweede-bezichtigingshengst Elburg uit topsportmerrie Udalbuga (keur sport van Manno). Op Stal Haarsma genereert de nog altijd goed presterende Elburg 177 winstpunten. Ander bloed haalt Jan ook binnen via een zevental Hackney-merries. Dat experiment brengt wel enkele leuke paarden maar het wordt niet wat hij had gehoopt.

Eigenzinnig

Schep investeert ook in aparte merries zoals de door Jacob van Dijk gefokte merrie Nuwalda, een toen zesjarige sterdochter van Ziezo uit Gumeralda (v.Dynamo). Nuwalda komt uit een zeer bijzondere prestatie-stam. Jan koopt de eigenzinnige Nuwalda van Jan Willem van der Kolk. Egbert Emmink reed haar. 'Ze kost mij teveel tuigen en karren', zei Jan Willem tegen mij. De prijs was er niet minder om hoor, maar ik wilde haar hebben." Nuwalda presteert heel best en brengt het op Stal Schep tot het allerhoogste: de ereklasse waarin ze een gevreesd tegenstander is. Ze wordt driemaal kampioen fokmerries. Nog haarfijn staat het jaar 1984 in Scheps geheugen. "Met Unitas werd ik op de UTV kampioen dekhengsten, met Nuwalda kampioen fokmerries en reed ik Unitas en Nuwalda in het span in een show, dat blijft me altijd bij." Nuwalda brengt zeven veulens met als vaders Unitas, Allegro, Proloog en Baarzen's Reveller. In rechtstreekse lijn maakt ze haar fokverwachtingen niet direct waar. "Achteraf gezien had ik misschien andere hengstenkeuzes moeten maken maar Unitas en Allegro waren veilig, Nuwalda maal Renovo leek me de goden verzoeken." Door de ijzersterke moederlijn realiseren Nuwalda's nazaten wel succesvolle foklijnen en regelmatig komen we goed presterende bloedverwanten van haar

tegen. "De moederlijn is voor mij altijd het belangrijkste, die is voor mij meer dan de helft. In een generaties lang sterk presterende moederlijn ontstaat een stapeling van goede genen, die kunnen weer wat recht trekken." De combinatie HBC-Stal/Huizinga fokt uit Orona M (keur pref van Koblenz), een achterkleindochter van Nuwalda, de keurmerrie Irona (v.Aron HBC). Ze is van de maatschap Naber, en met Grietje Naber is Irona erbij tijdens de huldiging van Fokker van het Jaar op de Nationale Tuigpaardendag. Ook de hengsten Bakboord HBC en Wodka HBC voeren Nuwalda-bloed.

Goede investering

De investering in de door Dini Markhorst gefokte keur sportmerrie Sabrina (Renovo uit Marina van Waterman) betaalt zich uit. Van Cees van Dijk koopt hij de jonge Sabrina omdat ze zo best beweegt. Jan: "Mooi is voor mij nooit een issue geweest, ik kijk altijd naar prestatie. Weet je wat Nuwalda, Sabrina en Gardenia gemeen hebben? Het zijn alle bijzondere beesten in het hoofd. Ik zei het al: de bovenkamer presteert. Mooi wordt dan ondergeschikt. Als zulke paarden de vlaggen zien, weten ze wat er gebeuren moet. Ze kijken, ze zijn altijd nieuwsgierig en ze willen erop af. En zij brengen tussendoor ook nog veulens, dat zijn de

Jong fokmateriaal: Jan Schep blikt al 50 jaar vooruit in de fokkerij.

NAKOMELINGEN NUWALDA

- › Buwalda ster pref (v.Unitas)
- › Cuwalda (v.Unitas)
- › Duwalda ster pref (v.Unitas) 34 WP
- › Fantast (v.Allegro)
- › Guwalda (v.Allegro)
- › Huwalda (v.Baarzen's Reveller) 239 WP
- › Luwalda (v.Proloog) 8 WP

“Extreme paarden komen altijd uit een onverwachte hoek, die zijn niet te analyseren.”

Jan Schep met zijn legendarische kampioensmerrie Nuwalda wiens achterkleindochter Irona bij de huldiging was.

echte!” In handen van Henk Hammers wordt Sabrina viermaal Topsportmerrie op de NTD. Maar Sabrina zorgt voor een misschien nog wel eervoller succes: haar in 2011 geboren kleindochter Gardenia HBC (v.Victory) wordt de eerste eigen gefokte Topsportmerrie van Jan Schep. Hij fokt Gardenia HBC uit Sabrina’s dochter Carina, een ster PROK-dochter van Wodka HBC.

Jan verkoopt Gardenia overigens wel als jaarling maar als hij haar als driejarige ziet presteren koopt hij haar terug van Toon van Doorn. Bij haar tweede aanbieding wordt ze ster. Met dan al 25 winstpunten wordt ze meteen keur.

Naar de top

In 2016 en dit jaar haalt Gardenia HBC met Harry van Middelaar het ereschavot op de NTD, maar met gelegenhedrijder Robbie van Dijk haalt ze in 2017 de hoogste trede en wordt ze Topsportmerrie. Ze wordt Tuigpaard van het Jaar 2016 en ze heeft vele kampioenschappen alsmede 117 winstpunten behaald. En natuurlijk is deze oogappel van Jan Schep van de partij tijdens de

huldiging. Na twee veulens van Delviro HBC is ze nu dragend van Atleet. “Atleet kan extremen geven, daarom. Na dit veulen gaat Gardenia volledig de sport in”, zegt Jan. Uit Sabrina fokt hij met Stuurboord ook meervoudig ereklassekampioen Berino van Stal Landzicht en ook Mark de Groot en Berino komen de familie Schep omringen tijdens de huldiging. De door Schep gefokte hengst Image HBC (Ditsem x Cithilda keur van Victory) heeft zeker ook zijn steentje bijgedragen aan de titel. Jan: “Image is nu ruïn, als hengst was hij op de wedstrijden moeilijk bij de les te houden. Image gaat een goed sportpaard worden.” Sabrina was overigens niet Jans eerste Topsportmerrie. In 2000 werd Kroonvorstin (Renovo x Nanno) met Henk Hammers topsportmerrie en in 2011 was dat Odancy (Interessant x Wilhelmus) in handen van Cees Embregts.

Gaan zitten

Dat onze tuigpaarden wereldwijd zoveel furore maken doet Schep goed. Dat ze mooier en luxer zijn geworden, is ook een zeer positief gegeven, zegt Schep. “Maar mooi is voor mij niet direct hét

issue, dat zei ik al. Aspecten als opwaarts gebouwd zijn en gaan zitten, dat zijn voor mij dé issues. “Ik wil een tuigpaard zien met heel veel voorkant. Dat type Sebastiaan – heel veel schoft, een grote schouderpartij en de hals erbovenop – dat mis ik in de fokkerij. De schofthoogte moet veel hoger zijn dan de kruishoogte, dat vind ik een absolute vereiste. Verder moet er een lang voorbeen vooraan onder het lichaam staan. Een neerwaarts gebouwd paard met een aangestoken hals geeft problemen. Een tuigpaard moet gaan zitten, hij moet zijn achterbenen ver onder het lichaam plaatsen en zich dragen vanuit de achterhand. Dat is heel wat anders dan gedragen gaan.” Maar nog belangrijker vindt Jan de bovenkamer. Die presteert, zegt hij. Daarom zou Schep de aangewezen hengsten graag meer

DE PAARDEN OP DE HBC STAL IN BOYL:

- › Cithilda (v.Victory)
- › Gardenia HBC (v.Victory)
- › Delviro HBC (v.Vulcano)
- › Kapitein (v.Fantijn)
- › Zo'n twintig jonge paarden

sportgericht getest zien worden. Hij heeft wel een idee. “Laat de aangewezen hengsten drie concoursen lopen. Ook niet-aangewezen hengsten mogen op drie wedstrijden gepresenteerd worden. Houd de finale op de Tuigpaardendag en laat de jury daar de hengsten aanwijzen voor een verrichtingsonderzoek van drie weken. Dat voegt ook nog eens extra entertainment toe aan de Tuigpaardendag.” Voor dit plan wil Schep hoe en waar dan ook proberen draagvlak te vinden.

Ontroerd

Jarenlang was de organisatie van de Tuigpaardendag in handen van Jan Schep en zijn team. Nu is hij al jaren ‘gewoon’ toeschouwer. Hij werd al onderscheiden met de gouden KWPN-speld, maar nu mocht hij op zijn dag voor zijn publiek de ereprijs Fokker van het Jaar ontvangen. Het ontroert hem, met velen van hen trekt hij al meer dan 50 jaar op. Hij heeft veel respect voor de mensen die deze dag nu organiseren. Jan heeft nog wel een suggestie. “Ik denk dat het jureren door opsteken van bordjes bij de keuringsrubrieken extra entertainment en beleving kan generen. Misschien is het wat omdat weer in te voeren. Mijn vrouw schrijft nooit iets op, maar dát hield ze wel altijd bij”, onderbouwt Jan zijn statement. ●

De wakkere schimmels Gardenia HBC (r) en Cithilda.